

6. Иванов Е.С. Производственный потенциал СССР / Е.С. Иванов // Плановое хозяйство. – 1977. – № 6. – С. 47–52.
7. Макконнелл Кемпбелл Р. Економікс: Принципи, проблеми і політика : т. 2 / Кемпбелл Р. Макконнелл, Стенлі Л. Брю ; [пер. з англ.]. – 11-е вид. – К. : Лібра, 2003. – 400 с.
8. Панкратов А.С. Трудовой потенциал в системе управления производством / А.С. Панкратов. – М. : Изд-во МГУ, 1983. – 214 с.
9. Пшеничников А.А. Планирование экономического потенциала предприятия / А.А. Пшеничников // Экономист. – 1992. – № 4. – С. 34–43.
10. Свободин В.И. Производственный потенциал сельскохозяйственного предприятия и оценка эффективности его использования / В. Свободин // Вестн. стат. – 1984. – № 10. – С. 7–12.
11. Шевченко Д.К. Проблемы эффективности использования экономического потенциала / Д.К. Шевченко. – Владивосток : Изд-во Дальневост. ун-та, 1984. – 138 с.

References

1. Abalkyn L.Y. Konechnye narodnohozhajstvennye rezultaty (sushhnost', pokazately, puty povyshenija) / L.Y. Abalkyn. – M. : Ekonomika, 1978. – 151 s.
2. Berlyn A. Planirovaniye kapital'nykh vlozheniy na predpriyatyy v uslovyakh ynvestitsionnogo kryzysa / A. Berlyn, A. Arzjamov // Problemy teoryi y praktiki upravleniya. – 2001. – № 3. – S. 70–74.
3. Bovykyn V.Y. Novyj menedzhment: (upravlenye predpriyatijamy, na urovne vysshykh standartov; teoryya y praktika effektivnogo upravleniya) / V.Y. Bovykyn. – M.: OAO Yzdatel'stvo "Ekonomika", 1997. – 368 s.
4. Bogaev A.A. Prognozirovaniye urovnja nauchnogo potentsyala USSR / A.A. Bogaev, G.M. Dobrov, V.N. Klymenjuk // Nanovedeniye y ynfomatika. – 1972. – № 5. – S. 57–68.
5. Gradov A.P. Tehnycheskiy uroven' proyzvodstva mashynostroytel'nykh predpriyatij. Ekonomicheskiy analiz / A.P. Gradov. – L. : Mashynostroeniye, 1984. – 173 s.
6. Yvanov E.S. Proyzvodstvennyy potentsyal SSSR / E.S. Yvanov // Planovoe hozhajstvo. – 1977. – №6. – S. 47–52.
7. Makkonnell Kempbell R. Ekonomiks: Princyipy, problemy i polityka. Per. s angl. 11-te vyd. T.2. / Kempbell R. Makkonnell, Stenli L. Brju. – K.: Libra, 2003. – 400 s.
8. Pankratov A.S. Trudovoy potentsyal v sisteme upravleniya proyzvodstvom / A.S. Pankratov. – M. : Yzd-vo MGU, 1983. – 214 s.
9. Pshenychnikov A.A. Planirovaniye ekonomicheskogo potentsyala predpriyatija / A.A. Pshenychnikov // Ekonomyst. – 1992. – № 4. – S. 34–43.
10. Svobodyn V.Y. Proyzvodstvennyy potentsyal sel'skoho zhajstvennogo predpriyatija y ocenka effektivnosti ego yspol'zovaniya / V. Svobodyn // Vestn. stat. – 1984. – №10. – S. 7–12.
11. Shevchenko D.K. Problemy effektivnosti yspol'zovaniya ekonomicheskogo potentsyala / D.K. Shevchenko. – Vladivostok : Yzd-vo Dal'nevost. un-ta, 1984. – 138 s.

Рецензія/Peer review : 27.7.2013 р. Надрукована/Printed : 19.8.2013 р.
Рецензент: д. е. н., проф., зав. кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницького національного університету Нижник В.М.

УДК 330

Л.А. ГРИЦИНА
Хмельницький національний університет

АНАЛІЗ РОЗВИТКУ СВІТОВОГО РИНКУ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглянуто особливості розвитку світового ринку інтелектуальної власності. Визначено, що протягом 2010–2011 років спостерігається тенденція до різкого зростання кількості поданих патентних заявок та виданих патентів. Лідерами за кількістю поданих заявок на 1 млрд дол. ВВП та 1 млн дол. вкладень у НДДКР залишаються Республіка Корея, Китай та Японія. Однак за рівнем захисту прав інтелектуальної власності у світі лідирують Фінляндія та Швеція.

Ключові слова: інтелектуальна власність, патентна заявка, Всесвітня організація інтелектуальної власності, міжнародний індекс захисту прав власності.

L. HRYTSYNA
Khmelnitskyi National University

THE ANALYSIS OF DEVELOPMENT OF THE WORLD INTELLECTUAL PROPERTY MARKET

The article examines peculiarities of the global intellectual property market. There has been determined that in 2010-2011 the trend shows a sharp increase in the number of patent applications filed and patents granted worldwide. The Republic of Korea, China and Japan have the highest level of patent applications per GDP and per R&D expenditure ratios. However, Finland and Sweden are in the lead in intellectual property rights.

Key words: intellectual property, patent application, World Intellectual Property Organization, International Property Right Index.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. У сучасній глобальній економіці, яка ґрунтується на інформації та знаннях, інтелектуальна власність стає важливим джерелом конкурентних переваг підприємств, галузей, національних економік. Розвиток на мікро- та макроекономічному рівнях стає залежним від динаміки розвитку ринку інтелектуальної власності. Саме тому особливої актуальності набуває дослідження особливостей, основних

тенденцій та перспектив розвитку ринку інтелектуальної власності у світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Варто зазначити, що дослідженню проблем розвитку ринку інтелектуальної власності, оцінки його ролі та значення у світовій економіці присвячено багато праць вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема: Чухно А.А., Цибульова П.М., Кубаха А.І., Стрижака О. О. та багатьох інших. Вагомий внесок у розвиток ринку інтелектуальної власності здійснюють і міжнародні організації, такі як Всесвітня організація інтелектуальної власності, Міжнародний альянс прав власності тощо [1–4].

Постановка завдання. Готуючи дану статтю ми ставили собі за мету оцінити рівень та динаміку розвитку світового ринку інтелектуальної власності.

Основний матеріал дослідження. Основним джерелом інформації щодо змін на світовому ринку інтелектуальної власності є узагальнені дані, які щороку публікуються Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ). За інформацією даної організації у 2011 році загальна кількість патентних заявок перевищила 2,14 млн одиниць; кількість виданих патентів у 2011 році дорівнювала майже 1 млн одиниць. У період з 2010–2011 роки кількість поданих заявок щороку збільшувалась більш ніж на 7%, кількість виданих патентів у даний період збільшувалась в середньому на 11% (рис. 1). Подібне зростання стало можливим переважно за рахунок швидкого розвитку ринку інтелектуальної власності Китаю, США, Японії та Кореї [4].

Рис. 1. Динаміка кількості поданих заявок на одержання патентів та виданих патентів на винаходи у світі

Варто зазначити, що з 2,14 млн заявок, які були подані у 2011 році, 1,36 млн одиниць припадають на резидентів країн і 0,78 млн – на нерезидентів. При цьому, кількість заявок поданих резидентами має стійку тенденцію до зростання – з 61% у 2005 році до 63,4% 2011 році (рис. 2). Що стосується кількості виданих патентів, то у 2011 році 606 тис патентів було надано резидентам, 390 тис виданих патентів припадає на нерезидентів відповідних країн [4].

Рис. 2. Співвідношення кількості заявок на отримання патентів, що були подані резидентами та нерезидентами, %

Окрім статистичних даних звіти ВОІВ містять ряд індикаторів, які дозволяють порівнювати рівні розвитку ринків інтелектуальної власності окремих країн. До таких індикаторів відносять: кількість поданих заявок у розрахунку на 1 млрд дол. ВВП; кількість поданих заявок на 1 млн дол. вкладень у НДДКР (рис. 3).

Як свідчать дані протягом 2005–2011 років спостерігається тенденція до поступового збільшення кількості поданих заявок у співвідношенні до величини ВВП та деяке скорочення результативності витрат на НДДКР, про що свідчить зменшення кількості поданих заявок у співвідношенні до величини витрат на науково-дослідну діяльність.

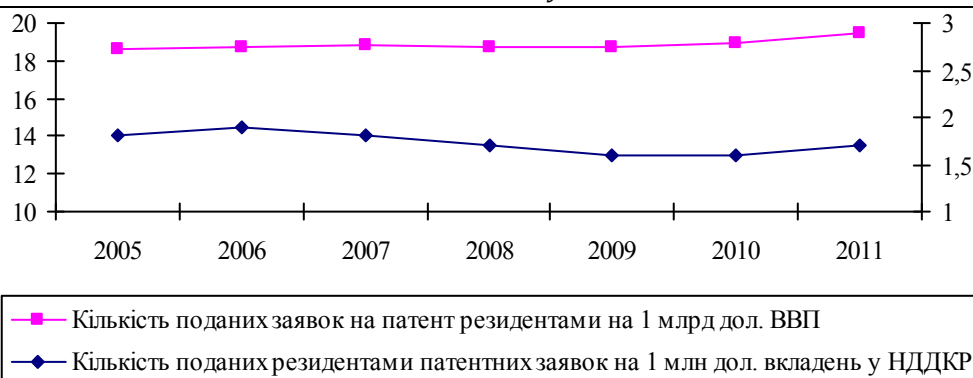

Рис. 3. Кількість поданих резидентами патентних заявок на 1 млрд дол. ВВП та 1 млн дол. вкладень у НДДКР [4]

Лідерами за значенням кількості поданих резидентами патентних заявок на 1 млрд дол. ВВП у 2011 році були Республіка Корея (100,7), Японія (73,4), Китай (41,8), Швейцарія (26,6), Німеччина (26,0), Україна зайняла 19 позицію. За даними кількості поданих резидентами патентних заявок на 1 млн дол. вкладень у НДДКР у 2011 році лідирують Республіка Корея (3,7), Китай (3,5), Польща (3,2), Японія (2,9), Нова Зеландія (2,8), Україна зайняла 6 позицію із значенням 2,1 патентні заявки на 1 млн дол. вкладень у НДДКР [4].

Однією з умов успішного розвитку ринку інтелектуальної власності у світі є формування дієвої системи захисту прав інтелектуальної власності. Узагальнюючим показником, який вимірює досягнення країн світу з точки зору захисту прав власності є Міжнародний індекс захисту прав власності (The International Property Right Index – IPRI). Даний індекс був започаткований у 2007 році Міжнародним Альянсом прав власності (The Property Rights Alliance).

Метою визначення міжнародного індексу захисту прав власності є вивчення в глобальному масштабі стану та ефективності захисту прав приватної власності – як фізичної, так і інтелектуальної.

Індекс вимірює досягнення країни з точки зору стану та ефективності захисту прав приватної власності в трьох основних категоріях:

- правове та політичне середовище (Legal and Political Environment – LP): незалежність судової системи та неупередженість судів, верховенство закону, політична стабільність, рівень корупції.
- забезпечення прав на фізичну власність (Physical Property Rights – PPR): захист фізичних прав власності, реєстрація власності, доступність позик.
- забезпечення прав на інтелектуальну власність (Intellectual Property Rights – IPR): захист інтелектуальних прав власності, патентний захист, рівень «піратства».

Показники, що використовуються в рейтингу, базуються на статистичному аналізі даних Організації з економічного співробітництва та розвитку, Світового банку, Світової організації торгівлі, міжнародних та національних дослідницьких центрів [1-3].

Як видно з наведених даних (табл. 1) лідером за рівнем захисту прав власності протягом 2010–2012 років залишається Фінляндія з показником 8,6– 8,5 балів з 10 можливих. У десятці лідерів протягом досліджуваного періоду також знаходяться Швеція, Данія, Швейцарія та Нова Зеландія.

Таблиця 1

Значення міжнародного індексу захисту прав власності [1–3]

2010			2011			2012		
Країна	IPRI	IPR	Країна	IPRI	IPR	Країна	IPRI	IPR
Фінляндія	8,6	8,5	Фінляндія	8,5	8,5	Фінляндія	8,6	8,6
Данія	8,5	8,5	Швеція	8,5	8,5	Швеція	8,5	8,4
Швеція	8,5	8,3	Сінгапур	8,3	8,3	Оман	8,3	7,8
Нідерланди	8,4	8,2	Люксембург	8,2	8,3	Словаччина	8,3	8,3
Норвегія	8,3	7,9	Нова Зеландія	8,2	8,0	Швейцарія	8,3	8,3
Швейцарія	8,3	8,3	Норвегія	8,2	7,8	Данія	8,2	8,4
Нова Зеландія	8,3	7,9	Швейцарія	8,2	8,3	Македонія	8,2	8,3
Сінгапур	8,2	7,9	Данія	8,1	8,3	Нікарагуа	8,2	8,0
Австралія	8,2	8,0	Австралія	8,0	7,9	Нова Зеландія	8,1	8,2
Австрія	8,2	8,3	Канада	8,0	8,1	Канада	8,0	8,1

Україна займає досить низькі позиції за рівнем захисту прав власності, загалом, та інтелектуальної власності зокрема. Так, у 2012 році Україна з показником 4,0 балів знаходилась на 118 місці з 130 можливих за значенням міжнародного індексу захисту прав власності. Рівень захисту прав інтелектуальної власності в нашій країні був оцінений у 4,2 бали, що відповідає 95 позиції (рис. 4) [1– 3].

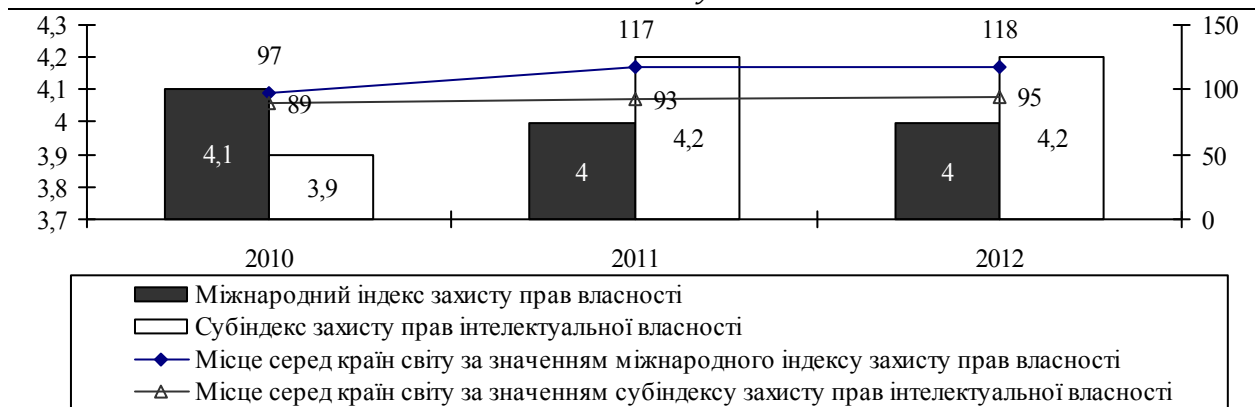

Рис. 4. Значення міжнародного індексу захисту прав власності України, 2010–2012 рр.

Як видно з наведених даних протягом 2010–2012 років позиція України щодо захисту прав власності значно погіршилась. Так, якщо у 2010 році Україна займала 97 позицію за рівнем захисту прав власності загалом та 89 позицію за рівнем захисту прав інтелектуальної власності серед 125 країн світу, то у 2011 році Україна серед 129 країн перемістилась на 117 та 93 позиції, відповідно [1–3].

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Як показує проведений аналіз протягом останніх років лідерами у розвитку сфери інтелектуальної власності у світі залишаються азійські країни, в першу чергу, Республіка Корея, Китай та Японія. Європейські країни та США значно поступаються за темпами розвитку національних ринків інтелектуальної власності. Україна у 2011 році займала 6 позицію у світі за кількістю поданих резидентами патентних заявок на 1 млн дол. вкладень у НДДКР та 19 позицію за кількістю поданих резидентами патентних заявок на 1 млрд дол. ВВП.

В той же час, за рівнем захисту прав інтелектуальної власності країни-лідери даного ринку значно поступаються країнам Європи. Лідером за рівнем захисту прав власності протягом 2010–2012 років залишається Фінляндія, у десятці лідерів протягом досліджуваного періоду також знаходяться Швеція, Данія та Швейцарія. Україна займає досить низькі позиції за рівнем захисту прав власності, посідаючи 118 місце з 130 можливих за значенням міжнародного індексу захисту прав власності.

Література

1. International property right index: report 2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.internationalpropertyrightsindex.com
2. International property right index: report 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.internationalpropertyrightsindex.com
3. International property right index: report 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.internationalpropertyrightsindex.com
4. World Intellectual Property Indicators 2012. WIPO Economics & Statistics Series [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wipo.int.

References

1. International property right index: report 2010. Available from www.internationalpropertyrightsindex.com
2. International property right index: report 2011. Available from www.internationalpropertyrightsindex.com
3. International property right index: report 2012. Available from: www.internationalpropertyrightsindex.com
4. World Intellectual Property Indicators 2012. WIPO Economics & Statistics Series. Available from: www.wipo.int.

Рецензія/Peer review : 1.1.2013 р. Надрукована/Printed : 18.8.2013 р.
Рецензент: д.е.н., проф., завідувач кафедри міжнародних економічних відносин
Хмельницького національного університету Нижник В.М.

І.М. ШОРОБУРА

Хмельницька гуманітарна-педагогічна академія

О.О. ДОЛИНСЬКА

КНУ ім. Т. Шевченка

ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ НАЙБІЛЬШИХ АГЛОМЕРАЦІЙ УКРАЇНИ

В статті розглянуто питання підвищення конкурентного потенціалу промислових підприємств основних агломерацій України. Проаналізовано найбільші агломерації: Київську, Харківську, Одеську, Львівську, Донецько-Макіївську та Дніпропетровсько-Дніпродзержинську. Зміни відбуваються в межах промислового виробництва агломерацій України, які розвиваються на засадах підприємницької ініціативи, конкуренції ринкових відносин.

Ключові слова: агломерація, промислова агломерація, промислове підприємство, конкурентний потенціал.

I. SHOROBURA

Khmelnitskyi Humanitarian Pedagogical Academy

O. DOLYNSKA

Taras Shevchenko Kyiv National University

IMPROVING THE COMPETITIVE POTENTIAL OF INDUSTRIAL ENTERPRISES OF THE BIGGEST UKRAINIAN AGGLOMERATIONS

Abstract – This paper considers the improvement of the competitive potential of main Ukrainian industrial agglomerations. It is analyzed the biggest Ukrainian agglomerations: Kiev, Kharkov, Odessa, Lviv, Donetsk and Dnipropetrovsk and Makeevskaya Dniprodzerzhyn'sk. Changes occurs within Ukrainian industrial agglomerations that develop on the basis of entrepreneurship, competition, market relations. Modern investors focus primarily on the mass distribution of foreign goods into the market of Ukraine and the provision of services in the capital because of the high level of solvency in this region compared with others. The consumer is a driving force to enhance the competitiveness of enterprises. Ukrainian industrial enterprises must seek foreign investment and increase the sales of goods abroad. Most foreign investment is concentrated in Kyiv agglomeration as Kyiv is the capital of our country.

Keywords: agglomeration, industrial agglomeration, industrial enterprise competitive potential.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Агломераційні форми розселення є головними центрами економічних, політичних та соціальних відносин, осередками культурного життя населення, осередками інформації, розвитку ринкових механізмів господарювання, активізації функціонування підприємства і бізнесу, науки, інновації, людських ресурсів. Агломераційний спосіб життя запроваджує своєрідний агломераційний ефект, що в свою чергу посилює комерційну ефективність господарювання, підвищує конкурентоспроможність виробництва, запроваджує наукове обґрунтування використання технологій, підвищує рівень інноваційності виробництва. Розвиток промислового виробництва в сучасній Україні переживає складні та суперечливі процеси, викликані ринковими реформами.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій. Питанням розвитку промислових агломерацій присвячені роботи О.Гладкого, А.Пробста, М.Паламарчука, Л.Корецького, А.Хрущова, З.Іщука, У.Захарченко (розкрито систему загальних закономірностей формування локальних територіально-виробничих комплексів). У роботах Б. Данилишина, М. Агафонова, М. Удальцовой, А. Доценка, А. Степаненко, Р. Підгрушного надано економічні закономірності формування промислових агломерацій.

Формулювання цілей статті. Наша мета – проаналізувати підвищення конкурентного потенціалу промислових підприємств основних агломерацій України.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Міська агломерація створює значну зону урбанізації, поглинаючи суміжні населені пункти; відрізняється високим ступенем територіальної концентрації різноманітних виробництв, насамперед промисловості, інфраструктурних об'єктів, наукових навчальних закладів, а також високою чисельністю населення; справляє вирішальний перетворювальний вплив на навколишнє середовище, змінюючи економічну структуру території та соціальні аспекти життя населення; має високий рівень комплексності господарства і територіальну інтеграцію його елементів [1]. Агломерація – це складне територіальне утворення. Серед вчених існують різні погляди щодо сутності агломерацій, причин їх надмірного зростання та розвитку. Класичним вважається погляд на агломерацію, як на локальну систему; розселення високої складності. Переважна більшість вчених-геоурбаністів стверджує, що агломерація – це компактна територіальне угруповання переважно міських та інших поселень, об'єднаних в складну локальну систему різноманітними інтенсивними зв'язками – трудовими, виробничими, комунально-господарськими, культурно-побутовими рекреаційними, природоохоронними, а також спільним використанням ресурсів певного ареалу [2].

Агломерації виникають навколо всіх міст мільйонерів і багатьох найбільших міст України. Причини виникнення агломерацій в Україні є такі: концентроване зростання поселень навколо великих міст (Київська агломерація, Харківська агломерація, Одеська агломерація); злиття декілька населених пунктів, у результаті екстенсивного росту територій (Донецько-Макіївська агломерація).